

הלכות שבת סימן שא פ באר הגולה

ל תוספות שם נק
הקטו הראש והרין
והסדרה
והסדרה
ב טור והסדרה
והסדרה
פ שבת סיי בשעת
ע לוחש ובי אבות
שם כנראה ש לוחש
וכא כר פסא שם
והסדרה
ע לוחש ובי אבות
הקטו שם ק תוספות, הקטו הרין והראש שם והסדרה כנראה ש

זמן. ולא יצא אדם בשבת כמו שהוא יוצא בחל בלתי דבר אחר שזינר עליו שיהא שבת ולא יבוא לחלל (כל סו):
י' לתגר *שאנינו יכול לילך (סג) בלא מקל, מטר לילך בו אפילו אינו קשור בו; (סד) *אכל
אם אפשר לו לילך וזולתו, (סה) ואינו נוטלו אלא (ז) וינו להחזיק עצמו, (סו) אסור (והחלה ששעמו
מחלי (סז) דינו בחג (והקח): יח סומא (סח) אסור לו לצאת (יט) ויתן במקל: יט מי שהוא אסור
(סט) ובקלים (פרש, כעין טבעות גדולים שפוגרים בהם הנגלים) ברגליו, יתמך לצאת בהם: כ (ע) אין יוצאים
באנקטמין, והוא כמין חמור שעושים הליצנים ונראה כרוכב עליו, והוא נושא והולך ברגליו,
ולא בקשרים, והם עצים גבוהים שיש בהם מושב לכף הנגל והולכים בהם בשיט, ולא בקרמי,
והם כמין צורת פראו שנותנים על הפנים להפחיד התינוקות: כא זאין יוצאים (עא) בתבה וקפה

שערי תשובה

כי זה דרך מלבוש כמו החיין בענין ל' כו: [ח] להחזיק, עכ"ל. וזמן בשבת נ"ב
מ"ה סימן כח דברות שיש שם קצת אייז, אם אין תוקם משפט אין כנראה בתי
לחיה, וגם על גוף דברי השיי כתב ח"י שזין דברי מרחמים, ומ"ה העושה בואת
אין להחליט מחל שבת, ואם היא ציר מנחת והאדם הנושא אותו דברו בזה ספר, לא
מבטא אם הוא מקל תפארת, אלא אפילו מקל של עץ פשוט ולא שיהי בו חשיבות,
ע"ש: [יח] במקל, עכ"ל. וזמן במגיד מ"ה פס"ק כ"ו לישב הסוד שכתב יוצאין
בכסא כו, מ"ה במקום שיש שרוב: וזמן בשבת נ"ב מ"ה שכתב לא כ"כ רק לישב
הסוד שכתב כ"כ, אכל דעת הר"ר והנסכים דלשבת לא שיהי זה, דמקום שיש ערוך אפילו אין רבים צריכים ספר, ולכן כתב דכ"ה תוספת חוקה ח"ה ערוך באופן שזין
אסור הוצאה ספר להנשא כנסא שקורין סאטשערא שפוגעין אותו בין שני ימים ויבואו מ"ה סימן כח שזינר להציל ס"ק ח:

באר הגולה

והקא בבית יוסף בסוף הסימן: * שאנינו יכול לילך בלא מקל, ואם יש
מספר בראש המקל, שעושה נקא בהליכתו והו' פס"ק ר"ה לא יתא, לה,
צריך עיין אם מטר לילך בו, וזמן שם במשכבותיהם ששעמו להחזיק סוה:
* אכל אם אפשר לו וכו' אסור, ע"ה במשנה ברוך השעם דהו' כסווי,
ולפי זה יש בזה אסורא דאורייתא כשהולך כך בלשונות הרבים, וזמן בסדר
מקדים שם הוא וזה לומר מתחלה דהו' כסווי, אף אסורא דהו' כסווי,
מלבוש שהוא רק משום נזרה דלמא אמי לאחריי ר' אמות בלשונות הרבים והנו
כלי סמיכה, וששקט דכ"ה לה דמאורייתא לא הו' משא ככל גוני פיו
דמזון סמיה, והנה המעט בשבת ס"ו בסעודה וזה להחזיק דכ"ה
סמיכה לה דמקל של יקנים לא צריך כלל לסמיכה ונראה מקל של קש שיש
לו ביחוד סמיכה, דמא מדרס משום דמסמיכה ע"ה לפרקים, ולכן שהו'
מדרס משום דכ"ה לרועי סוגיא עבדי, והסדרה הכי ראה לרועי מדרסא
זו דמקל של יקנים, אסורא דמאורייתא נקטת דמקל דכ"ה לה דכ"ה

גם כן לצאת במקל, דמי לחזר וכן כתב ח"י: ואלוהו נקא כתב עליו דאין דכ"ה מרחמים, (ע) וגם בעוד אחרונים נאיתי שדעתם
שאין להחזיק בזה רק במקום שיש ערוך: (סו) אסור, ואפילו הוא מקל תפארת שנושא לכובוד, (עא) אסור, דאף שהוא תכשיט, לא
הו' לשא תכשיט בידו, וזל"כ מה שנהגו החשובים לצאת במקל שבין, אסורים לצאת בהם בשבת חוץ לערוך, אכל תוך הערוך
מטר אם נושא לכובוד (עב) או שיש בו צורך קצת, אכל בלא צורך כלל (עג) איבא וילתא דשבת: (סז) דינו בחג, הנה, דתלוי גם כן
אם יכול לילך בלי מקל נ"ב בסימן תקכ"ו: יח (סח) אסור לו לצאת, הנה (עד) חוץ לערוך, והשעם, דעצם הליכתו אפשר לו לילך
בלי מקל, ואינו נוטלו אלא לישר פסיעותיו: יט (סט) ובקלים וכו', דנחשב לו (פה) כמו מלבוש, דדרך הליכתו הוא כו, ובטלים הם
לנבי הוהיה, שהוא לכוש בזה, (עו) ולא תלישין דלמא נפיל מרגליו ואמי לאחריי, דמסמא כיון דאסור בהם, פנדי הם בחזק על רגליו
ולא יפלו: כ (ע) אין יוצאין באנקטמין וכו', וכלל זה השעם (עז) מפני שאין זה דרך מלבוש, (עח) ואם הוציא בזה, וכן דכ"ה
הקטע הנזכר לעיל, פטור, (עט) מפני שלא הוציא בדרך המוציאין: כא (עא) בתבה וקפה, כגון שרצה להגן על עצמו מפני הגשמים.

שער הציור

תרמ"ט: 1 שורבי טקטום, 2 קרה.

(יב) פרימרים: (יב) ראש ביצה כ"ה: (יג) סגוראברהם ושי"א, ומה שכתבתי אכל אם תוקעין וכו', כן כתב האלה רבה ושי"א: (ע) תשובה גור
אנה חלק א סימן ס"ק, וגם הפרימרים הקשה על ראת השיי מלכתה ושרי הקם מ"ה דכ"ה, דהקם ביוטוב הוא רק משום וילתא, מה שאין
כן בשבת דיש בו משום אסור משי, קנא לו להקל מפני דכ"ה ומה שפרץ דכ"ה הוא רק אסור משום דאמי לאחריי, זה אינו, כמו שהבאתי בבאר
הלה בשם אור וזען, וגם הנאון ר' יוסף שאול בקנהותיו כתב דכ"ה נקא להחזיק הוא רק דוקא תוך הערוך: (עא) סגוראברהם, ואף האלה
רבה שדי נקא בראש הפרימרים והוצד דיש לומר דכ"ה דכ"ה דכ"ה, מטר להחזקה, מטר מקום קשה להקל בזה: אסור,
דכ"ה אחרונים העתיקו דברי הפרימרים, ועוד, הלא בזה המקל צ"ה להכשיט ולהשקט, וכמו שכתב הפרימרים, ועל זה לא השיב האלה רבה
בזה: (עב) סגוראברהם ושי"א: (עג) כן כתב הפרימרים וגם הסגוראברהם ושי"א וזל"כ אחרונים, ואף שאיני בשער תשובה שכתבתי
בשם נדע ביהודה וגם האלה רבה דאפילו אם אינו תכשיט מטר תוך הערוך, ולא אמרין דמי וילתא דשבת - בבכ"ה יוסף בשם הנדב"ו איבא בידא
דאפילו תוך הערוך איבא וילתא, וזל"כ בנדיא הנכון לנהג כמו שכתב ח"י אד"ה, דיתקע על-בליקנים צורך קצת: (עד) ולא גרס ספח שהחזיר אחרונים
בשאר כל אדם תוך הערוך אם יש בו צורך קצת: (עה) סגוראברהם בשם הפרימרים, והנה מקום הוא מפה שצ"ה שבת ס"ג ע"ב: ועשו להן ככלים
והטילו שלשלת ביניהן, ואפילו הכי לא סתב עליהן חזקא וסח"ה, וקנא לא שיהי זה, וכמו שכתב כל זה
בבאר הגורא, וזענית דמי לא אבין, דהם השלשלת משמיש אדם הוא, שהוא צורך הגוף שלא יהיו בתוליה נחשות, וכדפרש רש"י שם, וזל"כ לא
מי קמשיא, מה שאין כן בזה דלו בעצמו אין צורך כלל בזה, וקל מקום יש לישב דין זה ופיון ששחמו כן הרבה ראשונים להחזיק מהשעם שכתבתי
במשנת בוריה, ואולי דגם כתב הסדרה לזה: (עו) שם: (עז) רמב"ם פרק יט מהלכות שבת: (עח) שם, ע"ה שם, ומשפט דאמרוהו קא: (עט) כן פרשו

הלכות שבת סימן שא

באר הגולה 160

ומחצלת, אבל יוצאים (ט) (עב) בשוק ויריעה וחמילה (עג) (פרוש, בנדרים גסס) : כב *ויצאים (עד) במוך וספוג שעל המכה, לפי שהם מרפאים הלכך הוי כמו תכשיט, וכן בקלפת שום ובעל או (עה) באספולנית ומלוגמא ורטיה שעליה, ואם גסלו מעליה (עו) לא יחזירנה, וכל-שכן שלא יתנם בתחלה, אבל אסור (ז) לברך חוט או משיחה (עז) על המכה לצאת בו, דכיון שאינם מרפאים הוי משוי, אבל באגוד שבורה על הרטיה שלא תפל מעליו יכול לילך בו, (עח) וקושרו ומתירו : כג *הבנים יוצאים בנגין (פרוש, במין פגמונים קטנים) (עט) *האורגים להם בבסותם, אבל אם (פ) אינם אורגים לא : הגה ולא מהני הא דמחבר לבסות, (פא) רק בברך שדרכו להיות מחבר שם, אבל אם חפר שם דבר (פב) שאין דרכו בברך, אסור (הגהות מיימתי פ"ט ובי"ב בשם תשובת רשב"א ופירכי

באר היטב

לשבת מ"א, ע"ש. (וכס' אלה רבה דחה ראית מ"א ודעתו להקל. ע"ש) : (יט) בשוק. מפני שדרכו לצאת בו מפני הגשמים, ולכן אף כלא גשמים נמי שרי. הרא"ש : (כ) לברך חוט. דאע"פ בטלים

משנה ברורה

והטעם, דכל הני לאו דרך מלבוש הוא אלא משוי הוא : (עב) בשוק. מפני שדרכו הרועים לצאת בהם מפני הגשמים, (פ) וכיון דחשיב מלבוש להני, לכן סמך גם לכל אדם לצאת בהם : (פא) אפילו שלא מפני הגשמים : (עג) פרוש, בנדרים גסס. בן פנש הרא"ש בנדרים, וכן נש"י בשבת ס"ב פנש נמי 'מלבוש שק', ומשמע דשק ממש לא. [וצריך עיון בלמנו, שהרועים נהגו ללבש שק גופא, איך הדין ? גם לדבריהם קשה קצת, אמאי קאמר הגרונא 'לא בתבה נקפה' וכו', יותר הנה לה לאשמועין דבשוק ממש לא ? וגם בשלטינגבורים שעל הקרדכי הכיז בשם אדרכת, והוא הרשב"א, דאפילו שק מר, [וצריך עיון] : כב (עד) במוך וספוג. הניו שנתנו מבעוד יום, ובדמפרש לקמא : (עה) באספולנית. מטלית של בגד שמושחין אותו במשיחה ומשימין אותו על המכה : (עו) לא יחזירנה. דמי כמו נתינה לבתחלה, דאסרי רבנן לעשות רפואה בשבת, ובדלקמן בסימן שכח : (עז) על המכה. והוא הדין אם ירצה לברך אותם על המוך וספוג ורטיה (פג) גס"ב אסור. והא

בו, ופשוט מה שנתנו החשובים לילך בספל שבתים, אסורים לצאת בהם בשבת, אבל במקום שיש צורך גיל דמטר, אבל איש בעלמא שאינו נושא לבכוד, אפילו במקום שיש צורך אסור, דאיבא וילקא

באר הגולה

אין שם מנעל ומכשיר על המפל, וכן באור ודע סבב בהנא דמי במשוי : * יוצאים במוך וספוג. עין במשנה ברורה, והנה השלשן צריך העתיד כל זה השלשן דסעף זה שלשון הטור, ונראה דהטור ששים על זה לפי שהם מרפאים, ובעל-הדף סירי התוספתא לרברכי בספוג ופוך לשנים [עין לקמן בשכ"ח סעף כג] שהם מרפאים, הוא אולי לשיטתו דסבבא לה דברך שאינו מרפא, אף-על-כך דכונן על האדם מצער הוי משוי⁶⁰, בדמכות לקמן בסעף כח וכתבו שבת המנהג-אברהם שם, [הוא גס"ב מלשון הטור, ודירה על-דברך סורי דברקא בשנתנו בבר מבעוד יום ולא נפל, דאי לא הכי אסור להחזיר בשבת משום רפואה : אבל לפי דעת הרמב"ם, דאף בברך שאינו מרפא אלא שמועיל כדי שלא יפגור המכה, גס"ב סמך לצאת בו, וכמו שכתב הגר"א בבאורי בסעף זה, סירי התוספתא זו גם במוך וספוג חדשים שאינם מרפאים אלא שמועיל כדי שלא יפגור המכה, ובדלקמן בסימן שכח סעף ג, עין שם, דגס"ב סמך לצאת בו, וגם סמך להחזיר אותם לבתחלה בשבת, ובתוספתא באמת לא פס' בספוג ופוך דאם נפל לא יחזיר כמו באינה, וזה פער לשיטת הרמב"ם דסמך לצאת אפילו באותם שאינם לרפואה אלא למנע צער, והבדקא כוללת דין וציאת סוף וספוג בכל גווי, והניו אפילו בחדשים שאינם מרפאים, ועליון לא סמך ולא יחזיר כמו באינה, דהא אין בזה משום רפואה : * שדרכו להיות מחבר. ועליון סמך לצאת בביתו המפורז בהנא,

דמסים דבאגד שבורה על הרטיה יכול לילך בו, הניו דוקא באגד של סמרטוטין דדרך להשליכו בשמתייו, (פג) ועליון אינו חשיב, ובטיל לגבי הרטיה, מה שאין כן בחוט או משיחה, דחשיבי ואינו בטיל לגבי המוך וספוג, ובבאור הגר"א סבב, דלדעת הרמב"ם אינו אסור בחוט ומשיחה כי אם בשכורכו על המוך וספוג (פד) לצאת בו [נמשום דחשיבי לא בטלין], אבל (פה) על המכה ממש, אפילו היה ברוך חוט ומשיחה או שאר דבר חשוב סמך לצאת בו, דאף דאינו מרפא, מכל מקום הרי מועיל שלא יפגור המכה ועליון לא הוי משוי, וכתבא רציה לרברכי מלשון התוספתא, ומשמע מנה שהוא סוכר פן להלכה, וכן משמע דעת כמה אחרונים, וכמו שאכתב לקמן בסעף כח במשנה ברורה, עין שם : (עח) וקושרו ומתירו. דהלא באגד אין בה משום רפואה : כג (עט) האורגים להם. ולכן (פו) לא חשיבין דלקא מסיכוי צלה ואמתי לאחורי, ואפילו אם הם גנין של זהב, שאינו עשוי אלא לגבי מלכים, (פז) גס"ב לא חשיבין דלקא מסיכוי צלה ואמתי לאחורי בירו, בין שהוא ארוג : (פ) אינם אורגים לא. ואפילו (פח) הם קשורים להבסות, (פט) וכל-שכן בוגר שבענארו דאסור לצאת, (ג) דחשיבין דלקא מסיכוי מהבסות או מענארו ואמתי לאחורי, וכל-שכן אם הם של זהב, דחשיבין דלקא מסיכוי צלה (גא) להחזיקו בהנא, דאינו עשוי אלא (גב) לעשירים, ואמתי לשלן ולאחורי ביד, ובכתבו בתוספות בשם הרשב"א, (גג) דאפילו בנים קטנים (גד) שאינם עשירים, אסורים לצאת בוגר של זהב שאינו ארוג בבסות או בתלוי בענארו, דחשיבין דלקא מסיכוי צלה, ואי אפשר שלא ישמע אביהם וישלם, ובתוך כך אמתי לטלטלם ד' אמות ברשות הרבים, וכתבאם המנהג-אברהם ואלה רבה : (פא) רק בברך וכו'. והניו כגון זוג, ששהרף היה בתוניהם להיות בכל הבגדים לנוי, לבר שרי בארי, שלא גזר אשו אינו ארי, (גה) בין שהוא נוי לבגד לא השריחו חז"ל להפסיד אותו ולהתננות : (פב) שאין דרכו

שער הציון

האחרונים [שלחן ע"ש והסמ"ג], ובאמת בקב הקטע, לפי מה דמסיק ביומא עז עמוד ב דכלי עלמא מנעל הוא, בלאו הכי סטור בקב קטע, אלא משמע ודוקב"ם סבירא לה כהפוסקים דסבירא להו דברכי יחזון בן נחרי בשבת ס"ו דמנעל של עין לאו מנעל הוא : (ב) גמרא דף סב עמוד א : (פא) הרא"ש : (גב) כגד אברהם ואלה רבה ותוספתא שבת, והנה בבאור הגר"א משמע דהוא סוכר הפרוש בהטור דהפ"ח דדוקא על המכה, מפל מקום לריתא משמע דגם הוא מסיכוי בן עליפי שיטת הרמב"ם : (גא) האחרונים הנ"ל, וגם לדעת הגר"א אלקא דהרמב"ם שפסקים בזה גס"ב הכי הוא : (גד) הניו הציאה כס אסור, אבל הכריכה גופא אינו אסור, כי אין החוט והמשיחה מרפא, ולענין מוך וספוג, עין לקמן בסימן שכח סעף כג : (סה) וכן מצד גס"ב בספר נהר-שלום כפוש הרמב"ם : (פו) שבת נ"ח עמוד א, והניו אפילו בבנים גדולים, לפי מה דמסיק הגמרא דף סו דמירי בארוג בבסותו, וכן מוכח בירושלמי פרק במה אשה שם : (פז) גמרא, וגם בשל זהב סירי שם, דפרוש רש"י במשנה, וגם בתוספות נ"ח עמוד א דבאר הפתחיל קאי שפא : (פח) כגד אברהם סעף קטן לר : (פט) גמרא נ"ח וגם בירושלמי שם : (ג) ומחמת טעם זה אפילו בבני מלכים אסור, וזה טעם הפ"ח שאמר באין ארוג לכל : (גא) רש"י : (גב) בן מוכח בירושלמי שם דבני מלכים לאו דוקא והוא הדין בני עשירים : (גג) הניו, דאף דכדירה ליקא למשח דלקא יפסק ואמתי לאחורי, דהרי הוא גטן, והאסור לא ספיקן לה בנדרים, אפילו הכי אסור : (גד) ובפרי"ג דמספיק דאפשר דאפילו בקטנים עשירים אסור משום דלא פלוג, ולא משמע הכי בירושלמי : (גה) תוספות, והדוקא בגמרא אברהם :

הלכות שבת סימן שא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק עא]

והשעם, דכל הני לאו דרך מלבוש הוא אלא משוי הוא⁵⁸.

דעת הגרשיו איבערבך (ששיב פייח העי יט) שיש ללמוד שמותר לעשות כן, מדברי המשגיב שמותר לכל אדם לצאת בשק יריעה וחמילה משום שכך היא דרך הרועים, אך למעשה דעתו (חיג שם) שאין זה פשוט שמותר, שיש לדון האם מתוך שיראה הדבר מותר בעיני אנשים, יבוא להסיר את הבגד, ובשם החזו"א יש אומרים (ארחות שבת חיג פכ"ח העי קצו), שהורה לבחור שהיתה דרכו ללבוש חליפה קצרה, שרשאי לצאת בחליפה ארוכה.

ולצאת בטלית גדול בליל שבת, כתב הערוך השלחן (ס"ק קח) שאסור, כיון שאין דרך ללבוש טלית גדול בלילות, ורק בליל יום הכיפורים מותר שאו רגילים לעשות כן, וכן כתב לאסור בדעת תורה (ס"ל"ח) בשם פסקי רי"מ ויקאנטי, ובשם תשובת פאר הדור (להרמב"ם) בשם תשובת הרי"ף (ואפשר שדעתם לאסור גם בטלית קטן).

מאידך, כתב הדעת תורה (שם) שהפאר הדור עצמו פסק שמותר, וכן מובא גם בספר האשכול, וכן דעת הגרשיו איבערבך (ששיב פייח העי קנו) שמותר, והוסיף, שדברי האוסרים לצאת בטלית גדול בלילה צריכים עיון, שכשם שמסתבר שמותר לצאת בחורף בבגדי קיץ, וכן להיפך, כך צריך להיות מותר לצאת בלילות שבת בטלית גדול, כיון שהדרך היא ללבושה ביום. (ולענין יציאה בקיץ בבגדי חורף, ראה מה שכתבנו להלן (ס"ק קלח)).

[ביה"ל ד"ה יצאם]

הוא אויל לשיטתו דסבירא לה דדבר שאינו קרפא, אף על גב דקנן על קצתם מצער קרי קשאוי⁶⁰.

60) אמנם אם גם מרפא וגם מגן על הגוף, מבואר בשו"ע להלן (סכ"ח), וראה משגיב שם ס"ק קח) שגם לדעת הטור אינו נחשב משוי.

[משנ"ב ס"ק עב]

וכיון דחשיב מלבוש להני, לכן קמר גם לכל אדם לצאת בהם⁵⁹.

59) ולצאת בבגד שאינו רגיל לצאת בו, אך יש שרגילים לצאת בו, כגון הרגיל ללבוש חליפה ארוכה ורצה לצאת בחליפה קצרה,

המשך מעמוד קודם

[משנ"ב ס"ק טו]

דךךך תליכתו הוא כן, וקטלים הם לגבי הגוף⁵⁷.

57) ומשעם זה, הזקוק לאינפוזיה או דיאליזה וכדו', ולצורך כך משאירים הרופאים מחט המחוברת כל הזמן לגופו, דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני חיד פפ"ח ס"ק יב) שמותר לו לצאת במחט זו בשבת, כיון שבטלה היא לגוף, וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק מח).

לסומא ללכת לבית הכנסת עם כלבו בשבת ויום טוב, וראה תהלה לדוד (סי' שה ס"ק ח)).

58) אך אם אינו מכיר כלל את המקום שבו הולך, וללא עזרת המקל דאי שיפול, כתב הערוך השלחן (סעי'ב) וכן נראה שדעת העטרת זקנים (על גליון השו"ע סי' תקכב), שמותר לו לצאת במקל. מאידך בששיב (פייח העי סב) הביא שהמאירי הסתפק בזה, וכתב שלהלכה צריך שאלת חכם.

